

ZAKON

O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O UREĐENJU SUDOVA

Član 1.

U Zakonu o uređenju sudova („Službeni glasnik RS”, br. 116/08, 104/09, 101/10, 31/11 – dr. zakon, 78/11 – dr. zakon i 101/11), član 6. menja se i glasi:

„Član 6.

Radi čuvanja autoriteta i nepristrasnosti suda zabranjeno je korišćenje javnog položaja i nedolično javno istupanje kojim se utiče na tok i ishod sudskog postupka.

Zabranjen je svaki drugi uticaj na sud i pritisak na učesnike u postupku.”

Član 2.

Posle člana 8. dodaju se nazivi članova i čl. 8a do 8v koji glase:

„Zaštita prava na suđenje u razumnom roku

Član 8a

Stranka u sudskom postupku koja smatra da joj je povređeno pravo na suđenje u razumnom roku, može neposredno višem sudu podneti zahtev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku.

Zahtevom iz člana 1. ovog člana može se tražiti i naknada za povredu prava za suđenje u razumnom roku.

Ako se zahtev odnosi na postupak koji je u toku pred Privrednim apelacionim sudom, Prekršajnim apelacionim sudom ili Upravnim sudom, o zahtevu odlučuje Vrhovni kasacioni sud.

Postupak odlučivanja o zahtevu iz stava 1. ovog člana je hitan.

Odluka po zahtevu za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku

Član 8b

Ako neposredno viši sud utvrdi da je zahtev podnosioca osnovan, određuje rok u kome će sud pred kojim se vodi postupak odlučiti o zahtevu i može odrediti primerenu naknadu za povredu prava na suđenje u razumnom roku.

Naknada iz stava 1. ovog člana isplaćuje se iz budžetskih sredstava Republike Srbije u roku od tri meseca od dana podnošenja zahteva stranke za isplatu.

Protiv rešenja o zahtevu za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku može se podneti žalba Vrhovnom kasacionom sudu u roku od 15 dana.

Shodna primena Zakona o vanparničnom postupku

Član 8v

Na postupak za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku i naknade za povredu prava na suđenje u razumnom roku shodno se primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje vanparnični postupak.”

Član 3.

Naziv člana i član 9. menjaju se i glase:

„Saradnja sudova i drugih organa

Član 9.

Sudovi su dužni da jedni drugima pružaju pravnu pomoć i sarađuju, a drugi državni organi i organizacije su dužni da sudovima dostavljaju potrebne podatke.

Sudovi mogu drugim državnim organima da dostave spise i isprave, odnosno njihove kopije, potrebne za vođenje postupka, u skladu sa posebnim propisima, samo kad se time ne ometa sudski postupak.”

Član 4.

U članu 17. stav 2. posle reči: „viši” dodaju se zapeta i reč: „privredni”.

Član 5.

U članu 19. stav 3. posle reči: „radnje” dodaju se zapeta i reči: „u skladu sa godišnjim rasporedom poslova u sudu”.

Stav 4. briše se.

Član 6.

Član 21. briše se.

Član 7.

Član 23. menja se i glasi:

„Član 23.

Viši sud u prvom stepenu:

1. sudi za krivična dela za koja je kao glavna kazna predviđena kazna zatvora preko deset godina;

2. sudi za krivična dela: protiv čovečnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, protiv Vojske Srbije; odavanje državne tajne; odavanje službene tajne; krivično delo propisano zakonom koji uređuje tajnost podataka; pozivanje na nasilnu promenu ustavnog uređenja; izazivanje nacionalne, rasne i verske mržnje i netrpeljivosti; povreda teritorijalnog suvereniteta; udruživanje radi protivustavne delatnosti; povreda ugleda strane države ili međunarodne organizacije; pranje novca; kršenje zakona od strane sudije, javnog tužioca i njegovog zamenika; ugrožavanje bezbednosti vazdušnog saobraćaja; ubistvo na mah; silovanje; obljava nad nemoćnim licem; obljava zloupotrebom položaja; otmica; trgovina maloletnim licima radi usvojenja; nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi i javnom skupu; primanje mita; zloupotreba položaja odgovornog lica (član 234. stav 3. Krivičnog zakonika); zloupotreba u javnim nabavkama (član 234a stav 3. Krivičnog zakonika);

3. sudi u krivičnom postupku prema maloletnim učiniocima krivičnih dela;

4. odlučuje o molbi za prestanak mere bezbednosti ili pravne posledice osude za krivična dela iz svoje nadležnosti;

5. odlučuje o zahtevima za rehabilitaciju;

6. odlučuje o zabrani rasturanja štampe i širenja informacija sredstvima javnog informisanja;

7. sudi u građanskopravnim sporovima kad vrednost predmeta spora omogućuje izjavljivanje revizije; u sporovima o osporavanju ili utvrđivanju očinstva i materinstva; u sporovima za zaštitu od diskriminacije i zlostavljanja na radu; u sporovima o objavljivanju ispravke informacije i odgovora na informaciju zbog povrede zabrane govora mržnje, zaštite prava na privatni život, odnosno prava na lični zapis, propuštanja objavljivanja informacije i naknadi štete u vezi sa objavljivanjem informacije;

8. sudi u sporovima povodom štrajka; povodom kolektivnih ugovora ako spor nije rešen pred arbitražom; povodom obaveznog socijalnog osiguranja ako nije nadležan drugi sud; povodom matične evidencije; povodom izbora i razrešenja organa pravnih lica ako nije nadležan drugi sud;

Viši sud u drugom stepenu odlučuje o žalbama na odluke osnovnih sudova:

1. o merama za obezbeđenje prisustva okrivljenog;
2. za krivična dela za koje je propisana novčana kazna i kazna zatvora do pet godina;
3. na rešenja u građanskopravnim sporovima; na presude u sporovima male vrednosti; u vanparničnim postupcima.

Viši sud vodi postupak za izručenje okrivljenih i osuđenih lica, pruža međunarodnu pravnu pomoć u postupcima za krivična dela iz svoje nadležnosti, izvršava krivičnu presudu inostranog suda, odlučuje o priznanju i izvršenju stranih sudskih i arbitražnih odluka ako nije nadležan drugi sud, odlučuje o sukobu nadležnosti osnovnih sudova sa svog područja, obezbeđuje i pruža pomoć i podršku svedocima i oštećenima i vrši druge poslove određene zakonom.

Zakonom se može predvideti da u određenim vrstama pravnih stvari postupa samo određeni viši sud.”

Član 8.

U članu 24. dodaje se stav 3. koji glasi:

„Apelacioni sudovi održavaju zajedničke sednice i obaveštavaju Vrhovni kasacioni sud o potrebi utvrđivanja ili izmene pravnog shvatanja, odnosno raspravljanja spornih pitanja od značaja za funkcionisanje sudova u Republici Srbiji i ujednačavanje sudske prakse.”

Član 9.

Član 25. menja se i glasi:

„Član 25.

Privredni sud u prvom stepenu sudi:

1. u sporovima između domaćih i stranih privrednih društava, preduzeća, zadruga i preduzetnika i njihovih asocijacija (privredni subjekti), u sporovima koji nastanu između privrednih subjekata i drugih pravnih lica u obavljanju delatnosti privrednih subjekata, kao i kad je u navedenim sporovima jedna od stranaka fizičko lice ako je sa strankom u odnosu materijalnog suparničarstva;

2. u sporovima o autorskim i srodnim pravima i zaštiti i upotrebi pronalazaka, industrijskog dizajna, modela, uzoraka, žigova, oznaka geografskog porekla, topografije integrisanih kola, odnosno topografije poluprovodničkih proizvoda i oplemenjivača biljnih sorti koji nastanu između subjekata iz tačke 1. ovog stava, kao i između fizičkih lica; u sporovima povodom izvršenja i obezbeđenja iz nadležnosti

privrednih sudova, a u sporovima povodom odluka izabраних sudova samo kad su donete u sporovima iz tačke 1. ovog stava;

3. u sporovima koji proizlaze iz primene Zakona o privrednim društvima ili primene drugih propisa o organizaciji i statusu privrednih subjekata, kao i u sporovima o primeni propisa o privatizaciji i hartijama od vrednosti;

4. u sporovima o stranim ulaganjima; o brodovima i vazduhoplovima, plovidbi na moru i unutrašnjim vodama i sporovima u kojima se primenjuju plovidbeno i vazduhoplovno pravo, izuzev sporova o prevozu putnika; o zaštiti firme; povodom upisa u sudski registar; povodom reorganizacije, sudske i dobrovoljne likvidacije i stečaja osim sporova za utvrđenje postojanja zasnivanja i prestanka radnog odnosa koji su pokrenuti pre otvaranja stečaja.

Privredni sud u prvom stepenu vodi postupak za upis u sudski registar pravnih lica i drugih subjekata, ako za to nije nadležan drugi organ; vodi postupak stečaja i reorganizacije; određuje i sprovodi izvršenje na osnovu verodostojnih isprava kada se odnose na lica iz stava 1. tačka 1. ovog člana, određuje i sprovodi izvršenje i obezbeđenje odluka privrednih sudova, a odluka izabраних sudova samo kad su donete u sporovima iz stava 1. tačka 1. ovog člana; odlučuje o priznanju i izvršenju straniх sudskih i arbitražnih odluka donetih u sporovima iz stava 1. tačka 1. ovog člana; određuje i sprovodi izvršenje i obezbeđenje na brodovima i vazduhoplovima; vodi vanparnične postupke koji proizlaze iz primene Zakona o privrednim društvima.

Privredni sud u prvom stepenu odlučuje o privrednim prestupima i s tim u vezi o prestanku zaštitne mere ili pravne posledice osude.

Privredni sud pruža međunarodnu pravnu pomoć za pitanja iz svoje nadležnosti i vrši i druge poslove određene zakonom.

Zakonom se može predvideti da u određenim vrstama pravnih stvari postupa samo određeni privredni sud."

Član 10.

Član 27. menja se i glasi:

„Član 27.

Prekršajni sud u prvom stepenu sudi u prekršajnim postupcima ako nije nadležan organ uprave, pruža međunarodnu pravnu pomoć u okviru svoje nadležnosti i vrši druge poslove određene zakonom."

Član 11.

Naziv odeljka 7. iznad člana 28 i član 28. menjaju se i glase:

„7. Nadležnost Prekršajnog apelacionog suda

Član 28.

Prekršajni apelacioni sud odlučuje o žalbama na odluke prekršajnih sudova, o žalbama na odluke koje u prekršajnom postupku donose organi uprave, o sukobu i prenošenju mesne nadležnosti prekršajnih sudova i vrši druge poslove određene zakonom."

Član 12.

U članu 29. stav 2. menja se i glasi:

„Upravni sud pruža međunarodnu pravnu pomoć u okviru svoje nadležnosti i vrši i druge poslove određene zakonom.”

Član 13.

U članu 31. reči: „utvrđuje načelne pravne stavove radi jedinstvene sudske primene prava” zamenjuju se rečima: „obezbeđuje jedinstvenu sudsku primenu prava i jednakost stranaka u sudskim postupcima”.

Član 14.

U članu 32. reč: „troje” zamenjuje se rečju: „pet”.

Član 15.

U članu 33. stav 1. reči: „i svi načelni pravni stavovi” brišu se.

Član 16.

U članu 37. posle stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

„Sednica sudskog odeljenja saziva se i na zahtev jedne trećine sudija tog odeljenja”.

Dosadašnji stav 2. postaje stav 3.

Član 17.

U članu 44. stav 1. reči: „usvaja načelne pravne stavove;” brišu se.

Član 18.

Član 45. briše se.

Član 19.

U članu 51. posle stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

„U sudskoj upravi viših sudova, kao i drugih sudova koje odredi Visoki savet sudstva, može se organizovati služba za pružanje podrške i pomoći svedocima i oštećenima.”

Dosadašnji stav 2. postaje stav 3.

Član 20.

U članu 53. stav 1. menja se i glasi:

„Pojedine poslove sudske uprave predsednik suda može poveriti zameniku predsednika suda, predsednicima odeljenja i upravitelju suda.”

Član 21.

Član 55. menja se i glasi:

„Član 55.

Kad stranka ili drugi učesnik u postupku podnesu pritužbu, predsednik suda dužan je da je razmotri, da je dostavi na izjašnjenje sudiji na koga se odnosi i da o njenoj osnovanosti i preduzetim merama obavesti podnosioca pritužbe, kao i predsednika neposredno višeg suda, u roku od 15 dana od dana prijema pritužbe.

Predsednik suda može da odbaci pritužbu, u potpunosti ili u određenom delu, ako utvrdi da podnosilac zloupotrebljava pravo na pritužbu.

Smatraće se da podnosilac pritužbe zloupotrebljava pravo na pritužbu ako pritužba ima pretežno uvredljivu sadržinu ili ako podnese pritužbu iste ili slične sadržine o kojoj je prethodno odlučeno.

Ako je pritužba nerazumljiva, predsednik suda će naložiti podnosiocu da je uredi u roku od osam dana od dana prijema naloga, a ako podnosilac to ne učini, odbaciće pritužbu.

Ako je pritužba podneta preko ministarstva nadležnog za pravosuđe, neposredno višeg suda ili Visokog saveta sudstva, o osnovanosti pritužbe i preduzetim merama obaveštava se i organ preko kojeg je pritužba podneta.”

Član 22.

Posle člana 55. dodaju se naziv člana i član 55a koji glase:

„Upravitelj suda

Član 55a

Sud republičkog ranga i sud sa 30 i više sudija ima upravitelja suda, a ostali sudovi mogu imati upravitelja suda.

Predsednik suda poverava upravitelju suda obavljanje materijalno-finansijskih i organizaciono-tehničkih poslova.

Poslovi upravitelja suda se detaljnije uređuju Sudskim poslovníkom.

Upravitelj suda za poslove koji su mu povereni odgovara predsedniku suda.”

Član 23.

Član 56. menja se i glasi:

„Član 56.

Sud ima sekretara suda.

Sekretar suda pomaže predsedniku suda u poslovima sudske uprave, u skladu sa Sudskim poslovníkom.

Ako sud nema upravitelja suda, organizaciono-tehničke poslove predsednik suda može poveriti sekretaru suda.”

Član 24.

U članu 58. posle stava 1. dodaje se stav 2. koji glasi:

„Postupak prijema sudijskih pomoćnika bliže se uređuje aktom ministra nadležnog za pravosuđe.”

Član 25.

U članu 60. stav 2. menja se i glasi:

„Zvanje sudskog savetnika postoji u sudovima republičkog ranga i apelacionim sudovima.”

Član 26.

U članu 65. stav 3. briše se.

Dosadašnji stav 4. postaje stav 3.

Posle stava 3. dodaje se stav 4. koji glasi:

„Postupak prijema sudijskih pripravnika bliže se uređuje aktom ministra nadležnog za pravosuđe.”

Član 27.

U članu 70. st. 3. i 4. menjaju se i glase:

„Poslovi pravosudne uprave koje vrši Visoki savet sudstva su: donošenje uputstva za sastavljanje izveštaja o radu sudova; utvrđivanje opštih smernica za unutrašnje uređenje sudova; vođenje ličnih listova sudija, sudija porotnika i sudskog osoblja; predlaganje dela budžeta za rad sudova za tekuće rashode, osim rashoda za sudsko osoblje i održavanje opreme i objekata, kao i raspodelu ovih sredstava; vršenje nadzora nad namenskim korišćenjem budžetskih sredstava i vršenje nadzora nad finansijskim i materijalnim poslovanjem sudova.

Poslovi pravosudne uprave koje vrši ministarstvo nadležno za pravosuđe su: praćenje rada sudova; prikupljanje statističkih i drugih podataka o radu sudova; davanje saglasnosti na pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta u sudu; nadzor nad postupanjem u predmetima u propisanim rokovima i postupanjem po pritužbama i predstavkama; predlaganje dela budžeta za rashode za sudsko osoblje i za održavanje opreme i objekata, kao i raspodela ovih sredstava; predlaganje dela budžeta za investicije, projekte i druge programe za rad pravosudnih organa; staranje o smeštajnim uslovima, opremanju i obezbeđenju sudova; nadzor nad finansijskim i materijalnim poslovanjem sudova i Visokog saveta sudstva; uređenje i razvoj pravosudnog informacionog sistema; razvoj i sprovođenje kapitalnih projekata i drugih programa za pravosudne organe; postavljanje i razrešenje sudskih veštaka i tumača.”

Član 28.

U članu 73. stav 2. posle reči: „službi” zapeta se zamenjuje rečju: „i”, a reči: „i druge podatke” brišu se.

Posle stava 3. dodaje se novi stav 4. koji glasi:

„Sudija ima pravo uvida u svoj lični list i pravo prigovora Visokom savetu sudstva na njegovu sadržinu.”

Dosadašnji stav 4. postaje stav 5.

Član 29.

Član 74. stav 1. menja se i glasi:

„Sudskim poslovníkom propisuju se unutrašnje uređenje i rad suda, a naročito: uređenje i rad odeljenja i ostalih unutrašnjih jedinica suda; rad zajedničke sednice odeljenja i sednice svih sudija; obaveštavanje javnosti o radu sudova; vođenje postupka i dostavljanje odluka na jezicima nacionalnih manjina; pružanje pravne pomoći i održavanje sudskih dana; pružanje međunarodne pravne pomoći; evidentiranje, pozivanje i raspoređivanje sudija porotnika; pripravnicička praksa; postupanje sudskog osoblja sa strankama; vođenje upisnika i pomoćnih knjiga; postupanje sa spisima; postupanje po predstavkama i pritužbama; vođenje statistika i izrada izveštaja o radu; naplata novčanih kazni, troškova krivičnog postupka i oduzete imovinske koristi; postupanje sa sudskim depozitima; uvođenje zajedničkih službi u mestima s više sudova i drugih pravosudnih organa; odevanje sudija, sudskog osoblja, stranaka, drugih učesnika u sudskom postupku i svih koji svoje poslove obavljaju u sudu, kao i druga pitanja uređenja i rada suda, za koja je zakonom određeno da se uređuju Sudskim poslovníkom.”

Član 30.

U članu 11. stav 4, članu 13. st. 1. i 2, članu 15. st. 1. i 2, članu 36. stav 2, nazivu odeljka 3. iznad člana 39. i članu 39. stav 3. reči: „Viši prekršajni sud” u određenom padežu, zamenjuju se rečima: „Prekršajni apelacioni sud” u odgovarajućem padežu.

Član 31.

Viši sudovi nastavljaju da sude, u prvom stepenu, u predmetima primljenim do dana početka primene ovog zakona.

Ako odluka u predmetima iz stava 1. ovog člana bude ukinuta posle dana početka primene ovog zakona postupak će se nastaviti pred nadležnim sudom u skladu sa odredbama ovog zakona.

Apelacioni sudovi nastavljaju da sude, u drugom stepenu, u predmetima primljenim do dana početka primene ovog zakona.

Ako odluka u predmetima iz stava 3. ovog člana bude ukinuta posle dana početka primene ovog zakona, postupak će se nastaviti pred nadležnim sudom u skladu sa odredbama ovog zakona.

Prekršajni sudovi nastavljaju da sude u postupcima po žalbama na odluke koje u prekršajnom postupku donose organi uprave, a koji su započeti do dana početka primene ovog zakona.

Danom početka primene ovog zakona Viši prekršajni sud nastavlja rad kao Prekršajni apelacioni sud.

Član 32.

Nadležnosti ministarstva nadležnog za pravosuđe iz člana 57. stav 3, člana 70. st. 2, 4. i 5, člana 74. stav 2. i člana 75. stav 1, od 1. juna 2016. godine preuzima Visoki savet sudstva.

Nadležnosti ministarstva nadležnog za pravosuđe propisane u čl. 83. i 84, prestaju od 1. juna 2016. godine.

Visoki savet sudstva od 1. juna 2016. godine preuzima od ministarstva nadležnog za pravosuđe prava, obaveze, predmete i arhivu koji su potrebni za vršenje preuzetih poslova iz stava 1. ovog člana.

Visoki savet sudstva preuzima od 1. juna 2016. godine i državne službenike i nameštenike u ministarstvu nadležnom za pravosuđe koji rade na poslovima iz preuzetog delokruga.

Član 33.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, a primenjuje se od 1. januara 2014. godine, osim člana 2. koji se primenjuje po isteku šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o izmenama i dopunama Zakona o uređenju sudova sadržan je u članu 143. stav 2. Ustava Republike Srbije, kojim je propisano da se osnivanje, organizacija, nadležnost, uređenje i sastav sudova uređuju zakonom.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Razlozi za donošenje Zakona sadržani su u činjenici da je važeći Zakon o uređenju sudova donet 2008. godine, s tim što je njegova primena otpočela 1. januara 2010. godine, i da su u periodu dosadašnje primene ovog zakona uočeni određeni normativni nedostaci koji se, pre svega, odnose na podelu nadležnosti između osnovnih i viših sudova i neujednačnosti sudske prakse u postupanju apelacionih sudova, što je zajedno sa neadekvatnom mrežom sudova utvrđenom u Zakonu o sedištim i područjima sudova i javnih tužilaštava iz 2008. godine, dovelo do problema u funkcionisanju sudova i ostvarivanju prava građana, pre svega, na pravično suđenje, odnosno suđenje u razumnom roku. Iz navedenih razloga, predlažu se intervencije u Zakonu o uređenju sudova u delu koji se odnosi na nadležnost sudova, a takođe, i u delu koji se odnosi na funkcionisanje sudske uprave i suda u celini. U cilju efikasnijeg rada sudova Zakon predviđa uvođenje upravitelja suda koji bi trebao da se bavi poslovima funkcionisanja suda u tehničkom smislu, što bi rasteretilo rad predsednika suda. Radi zaštite prava na suđenje u razumnom roku kao dela širih prava na pravično suđenje, u skladu sa pozitivnim primerima zemalja u regionu propisan je poseban postupak za zaštitu ovog prava o kojem će se odlučivati u okviru sudskog sistema, a ne kao što je važećim zakonima propisano da je jedino pravno sredstvo koje stranka ima zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku podnošenje ustavne žalbe za suđenje u razumnom roku. Pri izradi Zakona uzeto je u obzir mišljenje Venecijanske komisije koje je dato prilikom izrade Zakona o uređenju sudova iz 2008. godine. Predloženim izmenama Zakona o uređenju sudova, a u vezi sa tim i izmenama drugih zakona koji uređuju ovu oblast (Zakon o sudijama i Zakon o sedištim i područjima sudova i javnih tužilaštava) stvoriće se neophodni normativni ambijent za efikasnije suđenje, a time će se poboljšati sudska zaštita prava kako fizičkih tako i pravnih lica, što će doprineti i poštovanju prava na pristup sudu, pravično suđenje i suđenje u razumnom roku kao fundamentalnih ljudskih prava. Na tekst radne verzije Zakona pribavljena je ekspertiza Venecijanske komisije Saveta Evrope i primedbe iz ekspertize su ugrađene u tekst Zakona.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Članom 1. Zakona vrši se izmena člana 6. Zakona o uređenju sudova tako što se predviđa da radi čuvanja autoriteta i nepristrasnosti suda je zabranjeno korišćenje javnog položaja i nedolično javno istupanje kojim se utiče na tok i ishod sudskog postupka. Imajući u vidu, da je upravo članom 1. Zakona o uređenju sudova propisano da su sudovi samostalni i nezavisni državni organi koji štite slobode i prava građana, zakonom utvrđena prava i interese pravnih subjekata i obezbeđuju ustavnost i zakonitost, bilo je neophodno izvršiti izmenu ovog člana na način da se istakne potreba očuvanja autoriteta i nepristrasnosti suda i spreči bilo kakav uticaj na rad suda kao nezavisnog i samostalnog državnog organa.

Članom 2. Zakona dodaju se novi članovi 8a do 8v kojima se propisuje zaštita prava na suđenje u razumnom roku. Navedenim odredbama Zakona data je mogućnost stranci koja smatra da joj je povređeno pravo na suđenje u razumnom

roku da se obrati neposredno višem sudu sa zahtevom za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku. Odlučujući o zahtevu stranke neposredno viši sud ukoliko smatra da je zahtev opravdan može odrediti nižem sudu rok u kome je dužan da završi postupak, a takođe može stranci odrediti privremenu nadoknadu za povredu prava na suđenje u razumnom roku koja se isplaćuje iz budžeta. Protiv negativne odluke neposredno višeg suda po zahtevu stranke može se izjaviti žalba Vrhovnom kasacionom sudu. Na ovaj način se pojačava zaštita prava na suđenje u razumnom roku unutar sudskog sistema u Republici Srbiji, što će s jedne strane povećati disciplinu u radu sudova, a sa druge strane svakako smanjiti broj podnetih ustavnih žalbi Ustavnom sudu, kao i predstavki Evropskom sudu za ljudska prava.

Članom 3. Zakona precizira se odredba člana 9. Zakona o uređenju sudova koja se odnosi na saradnju između sudova i na saradnju između sudova i drugih državnih organa.

Članom 4. Zakona dopunjuje se stav 2. člana 17. Zakona o uređenju sudova, tako što se posle reči: „viši,” dodaje se reč: „privredni”. Predloženo je da i privredni sudovi mogu održavati sudske dane (suditi u određene dane van sedišta suda) ako za to ima uslova, jer će se na taj način smanjiti troškovi stranaka, a privredni sudovi izjednačili sa drugim sudovima, s obzirom da privredni sudovi nisu mogli organizovati suđenje na ovaj način.

Članom 5. Zakona dopunjuje se odredba člana 19. stav 3. i briše odredba stava 4. tog člana Zakona o uređenju sudova iz razloga racionalnije sudske mreže. Treba dozvoliti mogućnost da se u sudskoj jedinici obavljaju suđenja za celu teritoriju suda u određenim sudskim postupcima, odnosno materiji u skladu sa godišnjim rasporedom poslova u sudu.

Članom 6. Zakona briše se naslov iznad člana i član 21. Razlog donošenja ove izmene nalazi se u tome što je nepoštovanje radnog vremena sankcionisano posebnim propisima kao disciplinski prekršaj (Zakonom o sudijama – član 90 alineja 10, Zakonom o državnim službenicima – član 108. stav 1. tačka 1, za državne službenike i Zakonom o radu - član 179 stav 1. tač. 2. i 3. i ugovorom o radu za nameštenike). U prilog ovakve izmene ide i Mišljenje Venecijanske komisije br. 464/2007 od 19. marta 2008. godine dato na Nacrt Zakona o uređenju sudova.

Članom 7. Zakona menja se član 23. Zakona o uređenju sudova koji propisuje nadležnost višeg suda. Proširuje se prvostepena nadležnost višeg suda i to za sva krivična dela protiv čovečnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, kao i za najteže oblike novouvedenih krivičnih dela korupcije. Pored toga proširuje se nadležnost višeg suda i za suđenje u drugom stepenu tako da što se utvrđuje nadležnost višeg suda da odlučuje o žalbama na odluke osnovnih sudova, o svim merama za obezbeđenje prisustva okrivljenog, kao i za krivična dela za koje je zaprećena kazna do pet godina zatvora. Takođe, navedena odredba Zakona o uređenju sudova usklađuje se sa Zakonom o tajnošću podataka i izmenama i dopunama Krivičnog zakonika iz 2012. godine.

Članom 8. Zakona dopunjuje se član 24. Zakona o uređenju sudova tako što se propisuje da apelacioni sudovi održavaju zajedničke sednice i obaveštavaju Vrhovni kasacioni sud o potrebi utvrđivanja ili izmene pravnog shvatanja, odnosno raspravljanja spornih pitanja od značaja za funkcionisanje sudova u Republici Srbiji i ujednačavanje sudske prakse. Navedena dopuna je od izuzetnog značaja za jednako postupanje sudova u istim pravnim stvarima u Republici Srbiji, što je veoma važno za jednakost svih građana pred zakonom. Na ovaj način treba da se postigne da svi sudovi jednako postupaju, što će doprineti smanjenju broja ustavnih žalbi, odnosno predstavki pred Evropskim sudom za ljudska prava.

Članom 9. Zakona precizira se odredba člana 25. Zakona o uređenju sudova koji propisuje nadležnost privrednog suda, tako što se nadležnosti privrednih sudova usklađuju sa odredbama zakona koji uređuju autorska i srodna prava i utvrđuje isključiva nadležnost privrednih sudova u svim sporovima u vezi sa ovim pravima. Takođe, se iz nadležnosti privrednih sudova izuzima vođenje postupaka u sporovima reorganizacije, sudske i dobrovoljne likvidacije i stečaja osim sporova za utvrđenje postojanja zasnivanja i prestanka radnog odnosa koji su pokrenuti pre otvaranja stečaja.

Odredbama čl. 10. i 11. Zakona menjaju se odredbe Zakona o uređenju sudova (čl. 27. i 28.) koji propisuju nadležnosti prekršajnog i Prekršajnog apelacionog suda. Najvažnija izmena u odnosu na postojeće nadležnosti je što se određuje nadležnost Prekršajnog apelacionog suda za suđenje u drugom stepenu koji u prekršajnom postupku donose organi uprave, a što je po važećem zakonu bila nadležnost prekršajnog suda.

Članom 12. menja se odredba člana 29. Zakona o uređenju sudova tako što se propisuje nadležnost Upravnog suda za pružanje međunarodne pravne pomoći u okviru svoje nadležnosti.

Članom 13. Zakona vrši se preciziranje odredbe člana 31. Zakona o uređenju sudova koja propisuje nadležnost Vrhovnog kasacionog suda izvan suđenja. Brisana je nadležnost Vrhovnog kasacionog suda da utvrđuje načelne pravne stavove radi jedinstvene sudske primene prava, a imajući u vidu da Ustav Republike Srbije ne poznaje načelne pravne stavove Vrhovnog kasacionog suda kao izvor prava na osnovu kojeg se donose sudske odluke. Umesto toga, propisano je da Vrhovni kasacioni sud obezbeđuje jedinstvenu sudsku primenu prava i jednakost stranaka u sudskom postupku.

Članom 14. vrši se intervencija u članu 32. Zakona o uređenju sudova tako što se kao pravilo propisuje da Vrhovni kasacioni sud odlučuje u veću od pet sudija za koje je nadležan. Sastav veća od pet sudija je primereniji za odlučivanje u Vrhovnom kasacionom sudu od važećeg rešenja koje predviđa trojno sudsko veće, a imajući u vidu složenost predmeta o kojima se raspravlja pred Vrhovnim kasacionim sudom kao najvišom sudskom instancom.

U čl. 15, 17. i 18. Zakona vrši se usklađivanje odredaba čl. 37, 44. i 45. Zakona o uređenju sudova sa izmenom iz člana 13. Zakona (član 31. Zakona o uređenju sudova), kojom je predviđeno brisanje utvrđivanja načelnih pravnih stavova od strane Vrhovnog kasacionog suda

Članom 16. Zakona dopunjuje se član 37. Zakona o uređenju sudova tako što se predviđa mogućnost da se sednica sudskog odeljenja sazove i na zahtev jedne trećine sudija tog odeljenja.

Članom 19. Zakona dopunjuje se član 51. Zakona o uređenju sudova na taj način što se daje mogućnost da se u višim sudovima i drugi sudovima koje odredi Visoki savet sudstva u okviru poslova sudske uprave obrazuju posebne službe za pomoć i podršku svedocima i oštećenima. Predloženim rešenjem se ide u korak sa tendencijom u modernim zakonodavstvima evropskih država u kojima postoje posebne službe za podršku i pomoć svedocima i oštećenima u vezi sa suđenjem u krivičnim stvarima u kojim se mogu pojaviti, naročito za krivična dela organizovanog kriminala i krivična dela elementom nasilja.

Članom 21. Zakona kojim se menja član 55. Zakona o uređenju sudova detaljnije se uređuje postupak po pritužbi stranke ili drugog učesnika u postupku.

Članom 22. Zakona dopunjuje se Zakon o uređenju sudova novim članom 55a koji predviđa uvođenje upravitelja suda. U cilju efikasnijeg rada suda i

rasterećenja predsednika suda predviđa se da svi sudovi republičkog ranga kao i sudovi koji imaju više od 30 sudija obavezno imaju upravitelja suda koji obavlja materijalno-finansijske i organizaciono-tehničke poslove u sudu. U vezi sa ovom odredbom Zakona izmenjen je i član 53. stav 1. Zakona o uređenju sudova (član 20. Zakona).

Članom 23. Zakona menja se član 56. Zakona o uređenju sudova koji se odnosi na sekretara suda, radi usklađivanja sa uvođenjem upravitelja suda u članu 22. Zakona.

Članom 24. Zakona dopunjuje se član 58. Zakona o uređenju sudova tako što se propisuje da se postupak prijema sudijskih pomoćnika bliže uređuje aktom ministra nadležnog za pravosuđe, a u cilju unifikacije i jednoobraznosti postupka prijema sudijskih pomoćnika za sve sudove u Republici Srbiji.

Članom 25. Zakona menja se odredba člana 60. stav 2. Zakona o uređenju sudova tako što se predviđa da najviše zvanje sudijskih pomoćnika (sudski savetnik) postoji pored sudova republičkog ranga, i u apelacionim sudovima, a imajući u vidu potrebu za visokim stepenim profesionalnog rada sudijskih pomoćnika u ovim sudovima.

Članom 26. Zakona vrše se intervencije u članu 65. Zakona o uređenju sudova tako što se propisuje da se postupak prijema sudijskih pripravnika bliže uređuje aktom ministra nadležnog za pravosuđe, a u cilju unifikacije i jednoobraznosti postupka prijema pripravnika za sve sudove u Republici Srbiji.

Članom 27. Zakona menja se član 70. Zakona o uređenju sudova radi preciziranja i razgraničenja nadležnosti koju vrše Visoki savet sudstva i ministarstvo nadležno za pravosuđe u vezi sa poslovima pravosudne uprave.

Članom 28. Zakona dopunjuje se član 73. Zakona o uređenju sudova tako što se sudijama utvrđuje pravo na uvid u svoj lični list, kao i pravo prigovora Visokom savetu sudstva na njegovu sadržinu. Ova odredba je značajna sa stanovišta poštovanja prava na zaštitu podataka o ličnosti i usklađivanja sa osnovnim zakonom koji uređuje ovu materiju.

Članom 29. Zakona izmenjen je stav 1. člana 74. Zakona o uređenju sudova u cilju preciziranja sadržine Sudskog poslovnika.

Član 30. Zakona je zbirna odredba kojom se vrši intervencija u čl. 11, 13, 15, 36. i 39. Zakona o uređenju sudova u pogledu naziva Višeg prekršajnog suda. Imajući u vidu da Viši prekršajni sud ima isključivo drugostepenu nadležnost, njegov naziv je potrebno uskladiti sa drugim sudovima koji imaju isključivu drugostepenu nadležnost (apelacioni sudovi i Privredni apelacioni sud), pa se stoga predlaže da naziv suda bude Prekršajni apelacioni sud.

Član 31. Zakona predstavlja prelaznu odredbu kojom se uređuje postupanje sudova u predmetima koji su primljeni do dana početka primene ovog Zakona, a imajući u vidu određene izmene nadležnosti sudova koje se predlažu Zakonom.

Članom 32. Zakona određuje se rok za prelazak nadležnosti Ministarstva pravde i državne uprave na Visoki savet sudstva u pogledu utvrđivanja merila za određivanje broja sudskog osoblja, obavljanja poslova pravosudne uprave, donošenja i vršenja nadzora nad primenom Sudskog poslovnika. Takođe, određen je i rok za prestanak nadležnosti Ministarstva pravde i državne uprave u vezi sa davanjem mišljenja na akt Visokog saveta sudstva kojim se predlaže obim i struktura budžetskim sredstava za tekuće rashode pravosudnih organa, kao i vršenje nadzora nad trošenjem budžetskih sredstava opredeljenih za rad sudova. Predlaže se preuzimanje navedenih nadležnosti od strane Visokog saveta sudstva od 1. juna 2016. godine, kako bi se u međuvremenu stvorili neophodni kadrovski i tehnički

uslovi za preuzimanje nadležnosti. Predloženim prestankom navedenih nadležnosti Ministarstva pravde i državne uprave ojačava se nezavisnost sudske vlasti, a Visokom savetu sudstva se daju sva ovlašćenja u cilju obezbeđivanja i garantovanja nezavisnosti i samostalnosti sudova i sudija, a što je i osnovni zadatak ovog organa, u skladu sa Ustavom

Članom 33. Zakona propisuje se stupanje Zakona na snagu i početak primene Zakona.

IV. FINANSIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA PRIMENU ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbediti dodatna finansijska sredstva u budžetu Republike Srbije.

V. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Predlaže se da se ovaj zakon donese po hitnom postupku budući da bi njegovo nedonošenje po hitnom postupku moglo da prouzrokuje štetne posledice po rad pravosudnih organa Republike Srbije.

ANALIZA EFEKATA ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O UREĐENJU SUDOVA

Određivanje problema koje Predlog zakona treba da reši

Zakon o uređenju sudova („Službeni glasnik RS”, br. 116/08, 104/09, 101/10, 31/11 - dr. zakon, 78/11 - dr. zakon i 101/11) donet je 2008. godine, a počeo je da se primenjuje 2010. godine. Ocenom dosadašnje primene ovog zakona, uvažavajući pri tome mišljenje Evropske komisije za demokratiju putem prava (Venecijanska komisija), uočeno je da je potrebno izmenama i dopunama ovog zakona kao delom reformskog procesa koji je u toku unaprediti zakonska rešenja u ovoj oblasti. To podrazumeva i otklanjanje normativnih nedostataka koji se pre svega odnose na podelu nadležnosti između osnovnih i viših sudova i neujednačnosti sudske prakse u postupanju apelacionih sudova, što je zajedno sa neadekvatnom mrežom sudova utvrđenom u Zakonu o sedištimama i područjima sudova i javnih tužilaštava iz 2008. godine, dovelo do problema u funkcionisanju sudova i ostvarivanju prava građana pre svega na pravično suđenje, odnosno suđenje u razumnom roku.

U skladu sa Mišljenjem Venecijanske komisije da je važno da čitav reformski proces bude umeren i dobro pripremljen kako bi se postigla prava ravnoteža između brzine i kvaliteta koji su potrebni da bi se reforma pokazala uspešnom, potrebno je rešiti na odgovarajući način pitanje nadležnosti Visokog saveta sudstva u realnim rokovima u obavljanju poslova pravosudne uprave primereno ustavnom položaju ovog tela, u cilju obezbeđivanja i garantovanja nezavisnosti i samostalnosti sudova. Radi se o roku za prelazak nadležnosti ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa na Visoki savet sudstva kao što je utvrđivanje merila za određivanje broja sudskog osoblja, donošenje Sudskog poslovnika i vršenje nadzora nad njegovom primenom i dr. Takođe, i o prestanku nadležnosti ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa u vezi sa davanjem mišljenja na akt Visokog saveta sudstva kojim se predlaže obim i struktura budžetskih sredstava za tekuće rashode pravosudnih organa, kao i vršenje nadzora nad trošenjem budžetskih sredstava opredeljenih za rad sudova.

Pored ostalog, Predlog zakona treba da na adekvatan način reši pitanje zaštite prava na suđenje u razumnom roku delotvornim instrumentom.

U vezi sa tim treba imati u vidu podatke koji se tiču rada sudova.

Analiza rezultata rada sudova prema objavljenim podacima Vrhovnog kasacionog suda pokazuje da su sudovi u 2012. godini savladali priliv, pa čak i da su

rešili veći broj predmeta od broja koji su primili. Međutim, u odnosu na ukupno u radu sudovi su rešili 40,58% predmeta.

Jedan od značajnih pokazatelja za ocenu rada sudova je i broj starih predmeta koje sudovi imaju u radu. Prema istim podacima Vrhovnog kasacionog suda za 2012. godinu, ta analiza starih predmeta urađena je prema datumu prijema u sud i prema datumu inicijalnog akta. Ako se posmatra broj starih predmeta prema datumu prijema u sud, sudovi su imali na kraju tog izveštajnog perioda 1.647.349 nerešenih starih predmeta, što je za 18,86% više u odnosu na kraj 2011. godine. Povećan je i broj nerešenih starih predmeta prema datumu inicijalnog akta u odnosu na kraj 2011. godine za 18,33%. Najveći procenat starih predmeta prema datumu inicijalnog akta u odnosu na ukupno u radu imali su osnovni sudovi 44,65%. U odnosu na 2011. godinu uočava se da je procenat starih predmeta u osnovnim sudovima povećan jer je u 2011. godini iznosio 32,94%. Značajno manji procenat starih predmeta je u apelacionim sudovima 18,14% i u višim sudovima 13,15%. Među sudovima posebne nadležnosti treba istaći da Viši prekršajni sud nema starih predmeta, da prekršajni sudovi imaju samo 0,52% starih predmeta, Upravni sud 1,58% starih predmeta, privredni sudovi 11,74% starih predmeta, a Privredni apelacioni sud 14,22% starih predmeta. Najveće probleme u rešavanju starih predmeta imaju osnovni sudovi. Većina sudova je imala program rešavanja starih predmeta u kojem su sadržane mere koje treba preduzeti da bi se njihov broj smanjio, ali problem starih predmeta time nije rešen.

S tim u vezi, neophodno je na odgovarajući način i ovim zakonom doprineti rešavanju problema sudskih zaostataka, odnosno postojanja starih predmeta, pored drugih zakona, a između ostalih i zakona koji uređuju sudske postupke, kojima se takođe doprinosi rešavanju ovog problema. Na taj način zaštićuje se pravo na pravično suđenje.

Potrebno je na odgovarajući način urediti efikasno i kvalitetno obavljanje poslova u sudovima, kao i precizno u skladu sa ustavnim položajem Vrhovnog kasacionog suda urediti nadležnost Vrhovnog kasacionog suda izvan suđenja.

Cilj koji se postiže

Predloženim Zakonom stvoriće se adekvatniji normativni ambijent za efikasnije suđenje u cilju poboljšanja sudske zaštite prava fizičkih i pravnih lica što treba da doprinese poštovanju prava na pristup sudu, pravično suđenje i suđenje u razumnom roku.

Ovaj zakon zajedno sa ostalim zakonima iz oblasti pravosuđa treba da obezbedi uspostavljanje delotvornog, efikasnog, modernog i ekonomičnog pravosuđa radi ostvarivanja prava na jednak i jednostavan pristup sudu - pravdi, efikasno rešavanje predmeta i smanjenje nagomilanih zaostataka,

Imajući u vidu da je Ustavom određeno da se osnivanje, organizacija, nadležnost, uređenje i sastav sudova uređuju zakonom, ova materija se mora regulisati zakonom.

Predloženim tekstom Zakona radi zaštite prava na suđenje u razumnom roku propisan je poseban postupak za zaštitu ovog prava o kojem će se odlučivati u okviru sudskog sistema (obraćanje neposredno višem sudu), a ne kao što je važećim zakonima propisano da je jedino pravno sredstvo podnošenje ustavne žalbe za suđenje u razumnom roku.

Predviđa se da je zabranjeno korišćenje javnog položaja i nedolično javno istupanje kojim se utiče na tok i ishod sudskog postupka što je bilo neophodno da se istakne potreba očuvanja autoriteta i nepristrasnosti suda i spreči bilo kakav uticaj na rad suda kao nezavisnog i samostalnog državnog organa.

Iz razloga racionalnije sudske mreže propisuje se mogućnost da se u sudskoj jedinici obavljaju suđenja za celu teritoriju suda u određenim sudskim postupcima, odnosno materiji u skladu sa godišnjim rasporedom poslova u sudu.

Proširuje se prvostepena nadležnost višeg suda i to za sva krivična dela protiv čovečnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, kao i za krivična dela korupcije, bez obzira na zaprečenu kaznu. Pored toga, utvrđuje se nadležnost višeg suda da odlučuje o žalbama na odluke osnovnih sudova o svim merama za obezbeđenje prisustva okrivljenog, kao i za krivična dela za koje je zaprečena kazna do pet godina zatvora.

Od izuzetnog značaja za jednako postupanje sudova u istim pravnim stvarima u Republici Srbiji, što je veoma važno za jednakost svih građana pred zakonom i što će istovremeno doprineti smanjenju broja ustavnih žalbi, odnosno predstavki pred Evropskim sudom za ljudska prava je što se propisuje da apelacioni sudovi održavaju zajedničke sednice i obaveštavaju Vrhovni kasacioni sud o potrebi utvrđivanja ili izmene pravnog shvatanja, odnosno raspravljanja spornih pitanja od značaja za funkcionisanje sudova u Republici Srbiji i ujednačavanje sudske prakse.

Nadležnost privrednih sudova se usklađuje sa odredbama zakona kojim se uređuju autorska i srodna prava i utvrđuje isključiva nadležnost privrednih sudova u svim sporovima u vezi sa ovim pravima. Takođe se iz nadležnosti privrednih sudova izuzima vođenje postupaka u sporovima reorganizacije, sudske i dobrovoljne likvidacije i stečaja osim sporova za utvrđenje postojanja zasnivanja i prestanka radnog odnosa koji su pokrenuti pre otvaranja stečaja.

U pogledu nadležnosti prekršajnog i drugostepenog prekršajnog suda, određuje se nadležnost Prekršajnog apelacionog suda za suđenje u drugom stepenu koji u prekršajnom postupku donose organi uprave, a što je po važećem zakonu bila nadležnost prekršajnog suda.

Propisuje se nadležnost Upravnog suda za pružanje međunarodne pravne pomoći u okviru svoje nadležnosti.

Precizira se Zakon u delu kojim se propisuje nadležnost Vrhovnog kasacionog suda izvan suđenja imajući u vidu odredbe Ustava tako što se predviđa da Vrhovni kasacioni sud obezbeđuje jedinstvenu sudsku primenu prava i jednakost stranaka u sudskom postupku

Daje se mogućnost da se u višim sudovima i drugim sudovima koje odredi Visoki savet sudstva u okviru poslova sudske uprave obrazuju posebne službe za pomoć i podršku svedocima i oštećenima.

Takođe, u funkciji efikasnijeg rada sudova je uvođenje upravitelja sudova u sudovima republičkog ranga, kao i u sudovima sa više od 30 sudija.

Predviđen je adekvatniji i racionalniji postupak po pritužbama utoliko što se u taj postupak uključuje i sudija na kojeg se odnosi koji se izjašnjava o pritužbi, a ukoliko je pritužba podneta preko ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa, Visokog saveta sudstva ili neposredno višeg suda, onda se o osnovanosti pritužbe izveštava organ preko kojeg je podneta, a ne kao što je sada važeće rešenje svi ti organi.

Predviđa se da najviše zvanje sudijskih pomoćnika (sudski savetnik) postoji pored sudova republičkog ranga i u apelacionim sudovima, a imajući u vidu potrebu za visokim stepenim profesionalnog rada sudijskih pomoćnika u ovim sudovima.

Učinjene su izmene i radi preciziranja i razgraničenja nadležnosti koju vrše Visoki savet sudstva i ministarstvo nadležno za pravosuđe u vezi sa poslovima pravosudne uprave.

Sudijama se utvrđuje pravo na uvid u svoj lični list, kao i pravo prigovora Visokom savetu sudstva na njegovu sadržinu što je značajno sa stanovišta poštovanja prava na zaštitu podataka o ličnosti i usklađivanja sa osnovnim zakonom koji uređuje ovu materiju.

Zakonom se određuje rok za prelazak opisane nadležnosti sa ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa na Visoki savet sudstva, kao i za prestanak nadležnosti ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa i preuzimanje tih nadležnosti od strane Visokog saveta sudstva kako bi se u međuvremenu stvorili neophodni kadrovskim i tehnički uslovi za preuzimanje nadležnosti.

Na koga i kako će uticati predložena rešenja

Predložena rešenja u predlogu ovog zakona će imati uticaja na sve sudove, Visoki savet sudstva, ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa, kao i na sve građane i pravna lica kako u postupcima pred sudom tako i onih koji nisu uključeni u postupke, u pogledu percepcije vladavine prava.

Na sudove će rešenja imati uticaj u skladu sa nadležnošću koja je utvrđena ovim zakonskim rešenjima.

U tom smislu su relevantne prelazne odredbe u predloženom tekstu zakona kojima se uređuje postupanje sudova sa predmetima koji su primljeni do dana početka primene ovog zakona.

Imajući u vidu predviđeni rok za prelazak nadležnosti sa ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa na Visoki savet sudstva, odnosno prestanak određenih nadležnosti ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa, aktivnosti ovih organa opredeljuju rešenja ovog zakona u pogledu priprema u narednom periodu koji se tiču preduzimanja organizaciono- tehničkih i drugih mera za primenu zakona u ovom delu.

Preciznijim uređivanjem pitanja koja su predmet ovog zakona doprinosi se jasnom razgraničenju nadležnosti između sudske i izvršne vlasti, a time i direktno doprinosi pravnoj državi.

Kakve troškove će primena zakona stvoriti građanima i privredi

Da li su pozitivne posledice primene zakona takve da opravdavaju troškove koje će on stvoriti

Ovaj zakon u svojim važećim odredbama u članu 82. predviđa da sredstva za rad sudova treba da obimom i prilivom održavaju nezavisnost sudske vlasti i omogućuju uredan rad sudova.

Zakon neće izazvati posebne troškove građanima i privredi, odnosno malim i srednjim preduzećima.

Mogu se osnovano očekivati pozitivni efekti Zakona jer ovaj zakon zajedno sa ostalim zakonima iz oblasti pravosuđa treba da doprinese efikasnijem radu sudova. Efekti zakona se mogu očekivati u boljoj organizaciji rada u pravosudnim organima, smanjenju zaostataka u rešavanju predmeta što sve doprinosi smanjenju sudskih troškova, ali i efikasnijem i bržem donošenju odluka od kojih imaju interes sve stranke u postupku i društvo u celini.

Predlogom Zakona, s obzirom na materiju koju uređuje, direktno se ne podstiče stvaranje novih privrednih subjekata ili tržišna konkurencija, ali je nesumnjivo da je delotvorno i efikasno pravosuđe važan stub pravne države i vladavine prava.

Što se tiče predloženog rešenja iz člana 22. Predloga zakona kojim se uvodi upravitelj suda, radi se samo o primerenijem rešenju s obzirom da je već Sudskim

poslovníkom („Službeni glasnik RS”, br. 110/09, 70/11 i 19/12) predviđeno postojanje organizatora poslova u sudu tako da se zakonom preciziraju uslovi da određeni sud ima upravitelja. Prema sadašnjim pravilnicima o sistematizaciji radnih mesta već je predviđeno 11 radnih mesta organizatora poslova u sudu.

Prema podacima o sadašnjem broju sudija, ako se izuzmu sudovi republičkog ranga, od ukupno 34 osnovna suda, njih 22 imaju preko 30 sudija, zatim od ukupno 26 viših sudova samo jedan ima više od 30 sudija, kao i od 16 privrednih sudova. Takođe i od 45 prekršajnih sudova samo jedan bi ispunio uslov da ima upravitelja suda.

Imajući to sve u vidu neće primena ovog zakonskog rešenja izazvati posebne troškove već treba očekivati korist od takvog rešenja u pogledu organizovanja poslova koje će obavljati upravitelji sudova i na taj način rasteretiti obavljanja tih poslova predsednici sudova za obavljanje drugih značajnih poslova.

Najzad, treba imati u vidu da će se povećati broj osnovnih sudova po novoj mreži sudova i srazmerno tome smanjiti mogućnost da veći broj sudova ima upravitelja suda.

U vezi sa zakonskim rešenjem koje se Predlogom zakona predlaže da se u sudskoj upravi viših sudova koje odredi Visoki savet sudstva može organizovati služba za pružanje podrške i pomoći svedocima i oštećenim, treba ukazati da se radi o administrativno-tehničkim poslovima, poslovima vezanim za pomoć i podršku oštećenima i svedocima, kao i poslovima obezbeđenja uslova za primenu procesnih odredaba odgovarajućih zakona. Takođe, da se takvi poslovi u određenim sudovima već obavljaju faktički, a da za neke već postoji osnov u materijalnom pravu za postojanje kao što je Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u postupku za ratne zločine („Službeni glasnik RS”, br. 67/03, 135/04, 61/05, 101/07, 104/09 i 101/11 - dr. zakon) na osnovu kojih se u Višem sudu u Beogradu obrazuje Služba za pomoć i podršku oštećenim i svedocima. Imajući sve to u vidu, ona neće stvoriti posebne troškove građanima i privredi

Imajući u vidu objavljene podatke iz rada Zastupnika Republike Srbije pred Evropskim sudom za ljudska prava za period januar-jun 2011. godine tada je konstatovano da se broj predstavki podnetih protiv Republike Srbije nalazi u stalnom porastu. U izveštaju je navedeno u tom periodu da se nezvanično radi o broju od oko 5000 predstavki u radu, zbog čega Republika Srbija zauzima sedmu poziciju u Evropi po broju predstavki, kao i da se najveći udeo u strukturi utvrđenih povreda Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda odnosi na dužinu trajanja sudskih postupaka pri čemu je struktura predmeta prema prirodi pravnih pitanja veoma različita, a da se najveći broj tiče klasičnih parnica.

Takođe, prema najnovijem izveštaju Evropskog suda za ljudska prava za tu 2011. godinu primetan je osetan porast broja predstavki protiv Srbije (uvećanje od oko 2000 predstavki u odnosu na prethodnu godinu), što Srbiji donosi šestu poziciju u Evropi. Tako je protiv Srbije na kraju 2011. godine registrovano 6.750 predstavki pred Sudom, što čini 4,5% od ukupnih predstavki u radu Suda.

Neophodno je napomenuti i objavljene podatke Ustavnog suda o radu Suda u 2012. godini u čijem radu se najveći broj predmeta, kao i prethodnih godina, odnosi se na postupanje po izjavljenim ustavnim žalbama. U tim predmetima doneto je čak 2.587 odluka, od kojih je u 2.112 predmeta utvrđena povreda Ustavom zajamčenih prava. Pri tome su i dalje među najbrojnijima ustavne žalbe kojima se ističe povreda prava na suđenje u razumnom roku.

Ustavni sud je konstatovao da je realno očekivati da se nedavnim promenama procesnih i drugih zakona trajanje postupaka značajno smanji,

efikasnijim postupanjem pravosudnih i drugih državnih organa u postupcima odlučivanja o pojedinačnim pravima i obavezama.

Povodom utvrđenih povreda ustavnih prava, Sud je u skladu sa izmenama Zakona o Ustavnom sudu u protekloj godini počeo da utvrđuje i pravo na naknadu materijalne štete, što bi ustavnu žalbu trebalo da učini još delotvornijom pod uslovom da se steknu pretpostavke za ažurno izvršavanje takvih odluka Suda.

Upravo imajući u vidu sve navedene podatke, jasna je korist koju treba očekivati od uvođenja delotvornog instrumenta suđenja u razumnom roku i ovim zakonom i da treba očekivati u okviru samog sudskog sistema reagovanje na takve povrede. To bi dovelo i do smanjenja predstavki pred Evropskim sudom za ljudska prava i smanjenja broja ustavnih žalbi pred Ustavnim sudom.

Da li su sve zainteresovane strane imale priliku da se izjasne o zakonu

Radni tekst Zakona o izmenama i dopunama Zakona o uređenju sudova je kao i radni tekst Zakona o sudijama sačinila posebna radna podgrupa formirana takođe na osnovu ovlašćenja iz rešenja ministra pravde i državne uprave kojim je obrazovana radna grupa sastavljena od uglednih sudija i pravnih stručnjaka za izradu zakona o izmenama i dopunama zakona u oblasti pravosuđa.

Nakon završetka rada na izradi radnog teksta, radna verzija Zakona je objavljena na sajtu Ministarstva pravde i državne uprave i javna rasprava posebno organizovana u Palati Srbija dana 1. novembra 2012. godine istovremeno kada i javna rasprava o radnom tekstu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o sudijama kada je detaljno predstavljena radna verzija Zakona. Na ovu javnu raspravu su pozvani predstavnici svih vrsta i nivoa sudova, Visokog saveta sudstva, predstavnici javnih tužilaštava, advokature, nadležnih odbora Narodne skupštine, profesori pravnih fakulteteta, predstavnici nevladinih i međunarodnih organizacija, Američke ambasade, Svetske banke, OEBS, Delegacije Evropske komisije, Društva sudija Srbije i Udruženja tužilaca, kao i drugi zainteresovani organi, ustanove i organizacije uz učešće medija.

Istovremeno su pozvani svi zainteresovani da dostave komentare, primedbe i sugestije na radni tekst na datom obrascu elektronskim putem od 19. oktobra do 5. novembra 2012. godine.

Nakon sumiranja rezultata javne rasprave, kada je radna grupa završila rad na ovom zakonu, Ministarstvo pravde i državne uprave sačinilo je tekst radne verzije zakona, objavilo taj tekst na internet stranici Ministarstva pravde i državne uprave i uputilo ga na mišljenje Evropskoj komisiji za demokratiju putem prava (Venecijanska komisija), a nakon toga uvažavajući rezultate rasprave i mišljenje Venecijanske komisije, sačinilo predlog Zakona o izmenama i dopunama Zakona o uređenju sudova. Sastavni deo ovog izveštaja je transkript sa održane rasprave.

Mere koje će se tokom primene Zakona preduzeti da bi se ostvarilo ono što se donošenjem Zakona namerava

Tokom primene odredaba zakona neophodno je preduzeti odgovarajuće organizaciono-institucionalne mere za primenu Zakona (organizovanje službe za pomoć i podršku svedocima i oštećenim, uvođenje upravitelja, brži postupak po pritužbama i dr. što uglavnom zahteva odgovarajuće prilagođavanje sistematizacije radnih mesta).

Preduzimanje organizaciono-institucionalnih i tehničko-tehnoloških mera uskladiće se sa datumom 1. jun 2016. godine kada je predviđeno preuzimanje nedležnosti Visokog saveta sudstva i prestanak nadležnosti ministarstva nadležnog za pravosuđe, a koji je propisan članom 31. Predloga zakona. Način i vrsta mera koje se odnose na obezbeđivanje uslova za primenu zakona predstavlja grupu poslova

zasnovanih na saradnji ministarstva i nadležnog pravosudnog organa, formiranje komisija za popis i primopredaju stvari, predmeta, arhive i dr. Sudske uprave su sa druge strane nadležne za obavljanje materijalno-finansijskih i organizaciono-tehničkih poslova u vezi sa promenama koje propisuje ovaj Zakon, a saglasno članu 51. važećeg zakona kojim je posao sudske uprave, između ostalog, posao uređivanja unutrašnjeg poslovanja u sudu.

Preduzeće se i tehničko- tehnološke mere za preuzimanje nadležnosti od strane Visokog saveta sudstva.

Odredbom člana 26. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o uređenju sudova izmenjen je član 65. Zakona o uređenju sudova, tako što je propisano da se postupak prijema sudijskih pripravnika bliže uređuje aktom ministra nadležnog za pravosuđe, pa će se preduzeti ta mera.

Pored mera u vezi sa propisanom stvarnom nadležnošću, od strane Pravosudne akademije, s obzirom na delatnost koju obavlja, biće organizovana obuka sudija.